

Микола Близняк

Острог (Україна)

ПРОФЕСОР МИКОЛА КОВАЛЬСЬКИЙ ТА ЗАКОРДОННІ УКРАЇНЦІ

Відомий український учений, історик, джерелознавець, історіограф, засновник дніпровської школи джерелознавців Микола Павлович Ковальський (1929–2006) впродовж свого життя та наукової праці був тісно пов'язаний із тими закордонними українцями, котрі вболівали за долю України, активно долучалися до розбудови її організаційних структур, докладали значних зусиль для відродження незалежної держави.

На родинному рівні варто відзначити про дядька Миколи Ковальського – видатного громадсько-політичного і державного діяча Миколу Миколайовича Ковальського (1885–1944). Останній з 1916 р. член РУП, пізніше Української Соціал-Демократичної Робітничої Партії. З квітня 1917 р. входив до складу Української Центральної Ради. З 1918 по 1920 рр. очолював Департамент Державного Контролю УНР. З 1920 р. – в еміграції, жив у Польщі. У міжвоєнний період у Варшаві очолював Український центральний комітет. З 1939 р. співпрацював з українським рухом Опору, за що був заарештований гітлерівцями. 28 грудня 1944 р. загинув у фашистському концтаборі Дахау (Німеччина). З 1990-х роках Микола Павлович відновив контакти з вдовою свого дядька – Марією Олександрівною Ковальською-Биковською, яка на той час мешкала у США і сприяла налагодженню співпраці з науковими колами континенту.

Важливі наукові контакти склалися у проф. М. Ковальського з видатним діаспорним істориком, президентом Українського історичного товариства та головним редактором «Українського історика» у США Любомиром Винаром. Листування вчених за-

початкувалося у 1993 р. як наслідок – з 1994 р. М. Ковальський включений до редколегії «Українського історика», згодом він очолював острозький осередок УІТ. Його статті на різну тематику публікувалися на шпальтах періодичного видання товариства.

У співпраці з УІТ в Острозі організовано наукові конференції, присвячені ювілейним датам видатних українських учених М. Грушевського, О. Оглоблина. Завдяки співпраці значно поповнилися бібліотечні колекції Острозької академії, у якій проф. М. Ковальський працював проректором з наукової роботи, з'явилися окремі наукові проекти.

Професор М. Ковальський у своїх наукових студіях неодноразово звертався до аналізу творчості видатних українських істориків у діаспорі – О. Оглоблина, І. Огієнка, Л. Винара, Т. Мацьківа та ін.

У 1998 р. М. Ковальського обрали академіком Міжнародної Словянської Академії Наук, а в 2000 р. – дійсним членом Української Вільної Академії наук у США.

Список основних джерел та літератури:

1. Атаманенко А. Листування Миколи Ковальського як джерело до вивчення історії Українського історичного товариства / А. Атаманенко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Історичні науки. – Острог, 2004. – Вип. 4 : Збірник на пошану професора Миколи Павловича Ковальського.

2. Атаманенко А. Острозький осередок Українського історичного товариства / А. Атаманенко // На службі Клію : збірник наукових праць на пошану Любомира Романа Винара, з нагоди 50-ліття його наукової діяльності. – Київ ; Нью-Йорк ; Торонто ; Париж ; Львів, 2000.

3. Винар Л. У пам'ять Марії Ковальської-Биковської (1910–1996) / Л. Винар // Український історик. – 1997. – Т. XXXIV. – Ч. 1–4.

4. Ковальський М. Вірний син України: до 55-річчя загибелі діяча УНР та голови Українського Центрального Комітету Миколи Миколайовича Ковальського (1885–1944) / М. Ковальський // Український альманах 1999. – Варшава, 1999.

5. Микола Павлович Ковальський. Матеріали до біобібліографії / За ред. І. Пасічника. – Острог, 2002.

6. Осташко Т.С. Ковальський Микола Миколайович / Т.С. Осташко // Енциклопедія історії України / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. – К. : Наук. думка, 2007. – Т. 4 : Ка – Ком.